Úloha a postavenie advokáta na pojednávaní na Súdnom dvore

Niekoľko praktických poznámok v súvislosti s prejudiciálnym konaním

(prednáška pre SAK 5/12/2025 Štrbské Pleso, 90 minút)

Miroslav Gavalec

Obsah

1. ... 2
2. Na úvod ... 2
3. Prehľad základných procesných dokumentov ... 3
4. Procesné pomôcky ... 4
II. Niektoré príklady prejudiciálnych rozhodnutí ... 4
5. Narastajúci rozsah implementovaného a transponovaného práva EÚ ... 4
6. Odpoveď na otázku – Kde ? ... 5
A) Občianske právo (nekalé podmienky a platnosť zmlúv, ochrana spotrebiteľov, cestovné kancelárie, GDPR a rodová rovnosť) ... 5
7. Rozsudok z 20. marca 2025, C-365/23, Arce, EU:C:2025:192 (platnosť zmluvy) **– Lotyšsko** ... 5
8. Rozsudok Súdneho dvora z 12. januára 2023, C-396/21, FTI Touristik (Balík cestovných služieb na Kanárske ostrovy**) - Nemecko** ... 6
9. Rozsudok zo 14. septembra 2023, C-83/22, Tuk Tuk Travel (pandémia COVID -19) – Španielsko ... 6
10. Rozsudok z 9. januára 2025, C-394/23, Mousse, – Francúzsko ... 7
B) Pracovné právo (rovnaké zaobchádzanie alebo športové prestupové pravidla, ukončenie pracovného pomeru a pracovný čas) ... 7
11. Rozsudok z 18. januára 2024, C-218/22, Comune di Copertino (prekážka v čerpaní dovolenky) **- Taliansko** ... 7
12. Rozsudok zo 4. októbra 2024, C-650/22, FIFA (prestupové pravidla) **- Belgicko** ... 8
13. Rozsudok z 20. februára 2024, C-715/20, X (Neuvedenie dôvodov ukončenia pracovnému pomeru)**, – Poľsko** ... 9
14. Rozsudok z 29. júla 2024, C-184/22 a C-185/22, KFH KURATORIUM FÜR DIALYSE UND NIERENTRANSPLANTATION, – Nemecko ... 9
C) Trestné právo (odklady trestov, odškodnenie obetí trestných činov a RGPD) ... 10
15. Rozsudok z 11. septembra 2025, C-215/24, Fira, EU:C:2025:695 – Portugalsko ... 10
16. Rozsudok z 2. októbra 2025, Criminal Injuries Compensation Tribunal a. i., C-284/24, EU:C:2025:741 – Írsko ... 10
17. Rozsudok zo 4.októbra 2024, C-548/21, Bewirkshauptmannschaft Landeck (Prístup polície k údajom obsiahnutým v mobilnom telefóne) **– Rakúsko** ... 11
D) Správne právo (pracovné pomôcky, nemocenské dávky) ... 12
18. Rozsudok z 15. júla 2021, Tartu Vangla, C-795/19, EU:C:2021:606 - Estónsko ... 12
19. Rozsudok z 15.júna 2023, C-411/22, Thermalhotel Fontana, – Rakúsko ... 12
20. Rozsudok z 11. septembra 2025, C-38/24, Bervidi, – Taliansko ... 13
E) Územie slobody, bezpečnosti a spravodlivosti (ochrana finančných záujmov EÚ) ... 13
21. Rozsudok z 24. júla 2023, C-107/23, Lin – Rumunsko ... 13
III. Ako na to ? ... 14
22. Ako dostať svoju kauzu pred Súdny dvor alebo fáza „nula“ prejudiciálneho konania ... 14
23. Výnimky z povinnosti zaslať DDP alebo neprípustné otázky ... 15
24. Porušenie povinnosti zaslať DDP ... 16
25. Nie je prejudiciálna otázka ako prejudiciálna otázka ... 16
26. Sporné otázky ... 17
II. Všeobecné úkony účastníkov a Súdneho dvora ... 17
27. Jednotlivé časti konania na Súdnom dvore a ich charakteristika ... 17
28. Zastúpenie účastníkov konania na Súdnom dvore ... 17
29. Trovy konania na Súdnom dvore ... 18
30. Právna pomoc ... 18
31. Ochrana osobných údajov ... 19

III. Písomná časť prejudiciálneho konania – príprava spisu ... 19
32. Účel písomnej časti, možnosť a lehota na pripomienky ... 19
33. Kto je kto – subjekty konania ... 20
34. Rozsah pripomienok/ vyjadrenia a úloha príloh ... 20
35. Zverejnenie pripomienok na internetovej stránke ... 20
36. Podmienky kladené na vyhotovenie písomností/ dokumentov ... 21
37. Evidentné obsahové a časové nesprávnosti podaní – predĺženie lehôt ... 21
38. Spôsoby podania písomností ... 21
IV. Ústna časť prejudiciálneho konania - pojednávanie ... 22
39. Vo všeobecnosti ... 22
40. Predvolanie na pojednávanie ... 22
41. Predzačatie pojednávania ... 23
42. Začatie pojednávania ... 24
43. Prednesy vlastné – praktické rady - čo áno, čo nie ... 25
44. Počet rečníkov ... 26
45. Prednesy ostatných – praktické rady ... 26
46. Otázky senátu a generálneho advokáta ... 27
47. Záverečné repliky ... 27
VI. Záver ... 27
48. Prednes návrhov generálneho advokáta ... 27
49. Vyhlásenie rozsudku ... 28

1.

Vážené dámy, vážení páni,

1. Je pre mňa veľkou poctou, že môžem predstúpiť pred tak vysoko erudovaným publikum. Nakoľko **predpokladám** určitú úroveň znalosti z práva Európskej únie, nebudem sa venovať jeho základom.

2. Na úvod

2. Iba na objasnenie smerovania tejto veľmi stručnej a časovo striktne limitovanej prednášky, Súdny dvor Európskej Únie je súdnym orgánom Európskej únie so sídlom v Luxemburgu, a skladá sa z dvoch súdnych inštitúcii, ktoré sú vo vzájomnom hierarchickom postavení, a to Súdny dvor a Všeobecný súd.
3. Právomoc a vecná pôsobnosť Súdneho dvora je vymedzená primárnym právom na nasledujúce typy žalôb a podaní na konania o:
    a. prejudiciálnych otázkach (viac ako 60% celej agendy),
    b. porušenie povinnosti členských štátov a o uložení paušálnej pokuty poprípade penále (priama žaloba),
    c. neplatnosti aktov Európskej únie (priama žaloba),
    d. nečinnosti inštitúcie (priama žaloba),
    e. sankciách vo všeobecnosti (priama žaloba),
    f. týkajúcich sa práv priemyselného vlastníctva Európskej únie,
    g. týkajúcich sa finančného sektora,
    h. sporoch medzi členskými štátmi (arbitrážne konanie),
    i. neuplatniteľnosti aktu inštitúcie, orgánu, úradu alebo agentúry Európskej únie a
    j. predbežnom neuplatňovaní aktu.
4. Z dôvodu širokého rozsahu vecnej pôsobnosti Súdneho dvora je preto samotná prednáška zameraná iba na jedno, hoci dominantné konanie pred Súdnom dvorom,

a to konanie o prejudiciálnych otázkach. Nové prejudiciálne konanie na Všeobecnom súde, hoci je v mnohých ohľadoch takmer totožné, nie je predmetom prednášky.

5. Samotné prejudiciálne konanie alebo tiež inak spolupráca národných súdov, v našom prípade slovenských súdov najrôznejšie úrovne (od okresných súdov, cez krajské súdy vrátane Špecializovaný trestný súd, až po oba najvyššie súdy, a niekedy aj vrátane Ústavného súdu Slovenskej republiky) so Súdnym dvorom je vymedzená v článku 267 ZFEÚ.
6. Vo svojej ustálenej judikatúre [1)] Súdny dvor trpezlivo opakuje, že prejudiciálne konanie má mimoriadnu dôležitosť pre právny poriadok EÚ, ktorý sa neustále, a to aj vďaka prejudiciálnemu konaniu, vyvíja. Takto sa ale neustále zdôrazňuje na jednej strane právomoc národných, t.j. aj slovenských súdov, a na strane druhej aj ich povinnosť rozhodnúť o prípadnej aktivite účastníkov vnútroštátneho konania, t.j. najmä ich právnych zástupcov, smerujúcej k podaniu prejudiciálnych otázok.
7. S prihliadnutím na značnú odlišnosť procesných pravidiel ovládajúcich konanie na Súdnom dvore, tiež na niektoré, periodicky sa opakujúce „zvláštnosti“ v správaní nielen slovenských advokátov ako aj na projekt Súdneho dvora zameraný na zvýšenie kvality prejudiciálnych konaní, boli zahájené konzultácie so Slovenskou advokátskou komorou. Na základe týchto konzultácii s predsedníctvom Slovenskej advokátskej komory bola dohodnutá téma a rozsah tejto prednášky.
8. Vopred si dovoľujem upozorniť, že prednáška nie je zameraná na podrobnú analýzu procesného postavenie slovenského advokáta v konaní pred Súdnym dvorom, ani v konaní na Všeobecnom súde, ale má za cieľ poukázať a objasniť niektoré „**vybrané**“ úskalia a problémy spojené s osobnou účasťou slovenského advokáta v prejudiciálnom konaní pred Súdnym dvorom.
9. Taktiež sa nebude zameriavať na niektoré osobitné formy zrýchleného konania ako sú „PPU“ alebo „PPA“.

3. Prehľad základných procesných dokumentov

10. Základné procesné dokumenty, ktoré ovládajú konanie o prejudiciálnej otázke na Súdnom dvore sú nasledujúce:

1/ Zmluva o Európskej únii: články 1 – 8, 13, 19, 20, , 24, 49, 50 a 51 spolu s protokolmi 1 – 8, 24 a 30 ako aj s prílohami.
2/ Zmluva o fungovaní Európskej únie: články 1 – 6, 15 - 16, 67 - 89, 108, 114, 126, 215 - 218, 228, 243, 245, 247, **251 - 281,** 286 – 291, 294, 297, 298, 331, 335 – 344, 346 - 348 a 354.
3/ Zmluva o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu: články 12, 17 – 21, 38, 49, 77, 81 - 83, 103 – 105, 106bis, 144 – 145, 157, 164 a tiež články 188 - 193.
Štatút Súdneho dvora Európskej únie: t.j. všetky jeho články (1 – 64).
Charta základných práv Európskej únie: najmä jej články 47 – 49.
Rozhodnutie Rady (25. jún 2013), ktorým sa zvyšuje počet generálnych advokátov Súdneho dvora Európskej únie.
Rozhodnutie Rady (30. januára 2020) – BREXIT.

[1)] Napríklad rozsudok Súdneho dvora zo dňa 6. októbra 2021 vo veci C-561/19 účastníka Consorzio Italian Management et Catania Multiservizi alebo rozsudok Súdneho dvora zo dňa 15. októbra 2024 vo veci C-144/23 účastníka KUBERA.

Rokovací poriadok Súdneho dvora: t.j. všetky jeho články (1 - 210).
Dodatočný rokovací poriadok Súdneho dvora (14. január 2014).
Rozhodnutie Súdneho dvora Európskej únie o súdnej funkcii podpredsedu Súdneho dvora (23. október 2012).
Rozhodnutie Súdneho dvora (20. september 2016), ktorým sa stanovujú bezpečnostné pravidlá pri manipulácii s informáciami alebo prílohami predloženými pred Všeobecným súdom podľa článku 105 jeho rokovacieho poriadku.
Podmienky používania aplikácie E – kuria.
Rozhodnutie Súdneho dvora (1. apríl 2025) o pravidlách a podmienkach vykonávania prenosu pojednávaní.
Veľké množstvo memoránd predsedu Súdneho dvora.

4. Procesné pomôcky

11. Oboznámiť sa s vyššie uvedenými dokumentami vyžaduje vynaloženie značného času.
12. Našťastie v praktickej rovine Vás môžem odkázať na „zhustené procesné pomôcky“, ktorými sú:
    a. Praktické pokyny pre účastníkov konania v konaniach na Súdnom dvore (Úradný Vestník Európskej únie, séria L z 30.08.2024, číslo 2024/2173) ako aj na
    b. Odporúčania pre vnútroštátne súdy pri podávaní návrhov na začatie prejudiciálneho konania (Úradný Vestník Európskej únie, séria C z 30.08.2024, číslo C/2024/6008),

    a tým by moja prednáška mohla aj logicky skončiť.

II. Niektoré príklady prejudiciálnych rozhodnutí

5. Narastajúci rozsah implementovaného a transponovaného práva EÚ

13. Na prvom mieste musím zdôrazniť, že množstvo práva EÚ prenikajúce do právneho poriadku Slovenskej republiky je odhadované na 2/3 z celkového počtu právnych predpisov, a je skutočne všadeprítomné. Takže od ústavného práva, cez všetky 4 štátnicové predmety práva.
14. To, ako sa právo Európskej únie dostáva do právneho poriadku Slovenskej republiky a objasňovanie postupov transponovania a implementovania právnych predpisov, nie je predmetom prednášky. Ale určitým signálom sú prílohy k slovenským právnym predpisom označené napríklad ako „Zoznam preberaných právne záväzných aktov európskej Únie.
15. Tieto prílohy majú však veľmi všeobecný charakter, uvádzajú iba názvy konkrétnych právnych aktov Európskej únie (najčastejšie smernice) a chýbajú tabuľky zhody, t.j. veľmi ťažko sa stotožňuje konkrétne ustanovenie práva Únie so slovenským ekvivalentom.

6. Odpoveď na otázku – Kde ?

16. Príkladov, kde sa v **občianskom** práve nachádzajú prevzaté predpisy práva EÚ, je veľa. Od ochrany spotrebiteľa, cez neprimerané zmluvné podmienky, spory vznikajúce pri leteckej preprave cestujúcich a poistenie zájazdov až po otázky vyvolané slobodným pohybom pracovníkov, a to ich rodinných príslušníkov, vrátane diskriminácie pri pracovnej činnosti. Neprehliadnuteľné sú úniové doktríny zodpovednosti za materiálnu ako aj imateriálnu škodu a ujmu a tiež rozsiahlu oblasť autorského práva.
17. Slovenské **obchodné** právo sa muselo vypriadať nielen s mnohými smernicami o obchodných spoločnostiach, ale aj s prekážkami na vnútornom trhu, znemožňujúcimi slobodu usadzovania sa alebo voľný pohyb služieb či kapitálu a tovaru. Tiež tu je napríklad významný vplyv v oblasti európskeho konkurzného konania, súťažného a daňového práva.
18. Napriek pôvodnému opatrnému prístupu členských štátov k prenikaniu **trestných** predpisov Európskej únie, táto oblasť označená ako priestor slobody, bezpečnosti a práva, je už pozoruhodne bohatá na rôzne smernice, rámcové rozhodnutia či nariadenia procesnej alebo hmotnej povahy.
19. Tým, že 3 vtedajšie európske spoločenstva boli povodne zamerané na spoluprácu vlád členských štátov, tak dominantnú pozíciu na budovanie vzájomnej dôvery získali európske právne predpisy v oblasti ich kontroly, t.j. v oblasti **správneho** práva. Proces verejného obstarávania, ochrana životného prostredia, štátna pomoc či poľnohospodárske podporné fondy a dopravné opatrenia, to všetko je iba zlomok z rozsiahlej sféry pôsobenia práva Európskej únie.
20. Poslednou z rozsiahlych oblasti slovenského právneho poriadku, ktoré sú pokryté pravom Európskej únie, je právne zastúpenie, t.j. jedna z oblasti výkonu advokácie.
21. To, do akých samozrejmých životných situácii právo Únie zasahuje, bude nižšie prezentované na niektorých vybraných príkladoch z prejudiciálnych konaní pred Súdnym dvorom.

A) Občianske právo (nekalé podmienky a platnosť zmlúv, ochrana spotrebiteľov, cestovné kancelárie, GDPR a rodová rovnosť)

7. Rozsudok z 20. marca 2025, C-365/23, Arce, EU:C:2025:192 (platnosť zmluvy) – **Lotyšsko**

22. Maloletý C, ktorý mal 17 rokov a bol zastúpený svojimi rodičmi D a E, uzavrel v roku 2009 so spoločnosťou A zmluvu o poskytovaní služieb na podporu športového rozvoja a kariéry v basketbale na dobu pätnástich rokov. Podľa tejto zmluvy uzavretej v čase, keď maloletý C ešte nemal postavenie profesionálneho športovca, sa zaviazal platiť spoločnosti A odmenu vo výške 10 % všetkých čistých príjmov, ktoré dostane počas trvania tejto zmluvy. Keďže sa spoločnosť A domnievala, že odmena stanovená v zmluve za služby poskytnuté maloletému C jej nebola neskôr vyplatená, podala žalobu na C a jeho rodičov.
23. Prejudiciálna otázka sa týkala možného rozporu ustanovení vnútroštátneho práva so smernicou 93/13 (o **nekalých** podmienkach v spotrebiteľských zmluvách), resp. jej uplatniteľnosti na oblasť športu. Ďalej malo byť vyhodnotené to, že pokiaľ bola zmluvná strana v čase uzavretia predmetnej zmluvy maloletá a že táto zmluva bola

uzavretá v jeho rodičmi, tak či toto je relevantné na účely posúdenia nekalej povahy takejto podmienky.

8. Rozsudok Súdneho dvora z 12. januára 2023, C-396/21, FTI Touristik (Balík cestovných služieb na Kanárske ostrovy**) - Nemecko**

24. Prejudiciálnou otázkou bola dotknutá smernica o balíkoch cestovných služieb (smernica č. 2015/2302 o zájazdoch).
25. Uvedený prípad sa týka nemeckých cestujúcich, ktorí si zakúpili u nemeckého organizátora balík cestovných služieb na dva týždne na Kanárskych ostrovoch a dožadovali sa **zníženia** ceny o 70 % z dôvodu opatrení súvisiacich s bojom proti šíreniu pandémie COVID-19, a ich predčasného návratu. Cestujúcim bola dovolenka z dôvodu výrazne skrátená pričom už počas nej nemohli plne využívať hotelové zariadenia ani pláže, ktorí boli uzavreté. Keďže sa organizátor domnieval, že nemôže byť zodpovedný za to, čo predstavuje „všeobecné riziko ohrozenia života“, odmietol im priznať toto zníženie ceny. Obaja cestujúci sa teda obrátili na nemecké súdy.
26. Vnútroštátny súd sa obrátil na Súdny dvor s prejudiciálnou otázkou týkajúcou sa výkladu smernice najmä v súvislosti s ustanoveniami tejto smernice, v zmysle ktorých cestujúci má nárok na primerané zníženie ceny za celé obdobie, počas ktorého došlo k nesúladu so zmluvou, pokiaľ organizátor nepreukáže, že nesúlad so zmluvou možno pripísať cestujúcemu.
27. Súdny dvor v súvislosti s uvedenou smernicou mal najmä preskúmať povinnosti organizátora v súvislosti s cestovnými službami zahrnutými v jeho balíku služieb so zmluvou a obmedzeniami spôsobenými opatreniami v mieste destinácie uloženými, aby sa zabránilo šíreniu infekčnej choroby. Zároveň sa Súdny dvor mal zaoberať prípadnou primeranosťou zníženia ceny za služby.

9. Rozsudok zo 14. septembra 2023, C-83/22, Tuk Tuk Travel (pandémia COVID -19) – Španielsko

28. V októbri 2019 si cestujúci kúpil u organizátora cestovných služieb, spoločnosti Tuk Tuk Travel, balík cestovných služieb pre dve osoby do Vietnamu a Kambodže: odchod z Madridu (Španielsko) sa mal uskutočniť 8. marca 2020, návrat bol naplánovaný na 24. marca 2020. Cestujúci zaplatil takmer polovicu celkovej ceny cesty. V zmluve boli uvedené informácie o možnosti ukončiť túto zmluvu pred dátumom odchodu, a to za stornovací poplatok.
29. Naproti tomu sa v nej neuvádzalo nič o možnosti ukončiť zmluvu bez stornovacieho poplatku z dôvodu neodvrátiteľných a mimoriadnych okolnosti, ktoré nastanú v mieste destinácie, ako sa to stanovuje v smernici o balíkoch cestovných služieb.
30. Dňa 12. februára 2020 cestujúci vzhľadom na šírenie koronavírusu v Ázii informoval Tuk Tuk Travel o svojom rozhodnutí ukončiť zmluvu a požiadal túto spoločnosť o refundáciu všetkých súm, ktoré si mohol nárokovať. Cestujúci sa obrátil na súd, keďže organizátor cestovných služieb mu oznámil, že po odpočítaní nákladov na ukončenie mu bude vrátená len malá časť zaplatenej sumy. Tvrdil, že zmluvu ukončil takmer mesiac pred plánovaným dátumom odchodu a odvolával sa na prípad vyššej moci: šírenie koronavírusu v Ázii. Cestujúci, ktorý nie je zastúpený advokátom, požaduje len čiastočnú náhradu zaplatenej sumy, pretože sa domnieva, že štvrtina tejto sumy zodpovedá režijným poplatkom, ktoré vznikli spoločnosti Tuk Tuk Travel.

31. Španielsky súd, ktorému bola vec predložená, požiadal Súdny dvor o výklad smernice o balíkoch cestovných služieb. Pýta sa najmä na možnosť ex offo priznať cestujúcemu na základe smernice refundáciu všetkých uskutočnených platieb, ak cestujúci ukončí zmluvu z dôvodu výnimočných okolností. Španielsky súd poznamenal, že táto možnosť je v rozpore so základnými zásadami španielskeho procesného práva.

10. Rozsudok z 9. januára 2025, C-394/23, Mousse, – Francúzsko

32. Prejudiciálna otázka sa týkala súčasne ochrany osobných údajov a problematiky železničnej dopravy.
33. Združenie Mousse napadlo pred francúzskym orgánom na ochranu údajov (CNIL) prax francúzskeho železničného podniku SNCF, podľa ktorej táto spoločnosť systematicky vyžaduje od svojich klientov, aby pri nákupe cestovných lístkov online uvádzali svoje oslovenie zaškrtnutím možnosti „**pán**“ alebo „**pani**“. Toto združenie sa domnieva, že táto požiadavka porušuje všeobecné nariadenie o ochrane údajov (GDPR), najmä so zreteľom na zásadu minimalizácie údajov, pretože uvedenie oslovenia, ktorý zodpovedá rodovej identite, sa nezdá byť nevyhnutné na kúpu cestovného lístka na železničnú dopravu. V priebehu roka 2021 CNIL rozhodla o zamietnutí tejto sťažnosti s odôvodnením, že táto prax nepredstavuje porušenie GDPR.
34. Mousse napadlo toto rozhodnutie a podalo Štátnu radu žalobu o neplatnosť tohto rozhodnutia. Štátna rada sa rozhodla prerušiť konanie a obrátiť sa na Súdny dvor s prejudiciálnou otázkou.
35. V tomto kontexte sa vnútroštátny súd najmä pýta, či na účely posúdenia nevyhnutnosti predmetného spracovania údajov možno zohľadniť uznávané používanie v obchodných, občianskoprávnych a administratívnych komunikáciách, čím získavanie údajov týkajúcich sa oslovovania zákazníkov, obmedzeného na údaje „pán“ alebo „pani“, by mohlo byť zákonné a v súlade so zásadou minimalizácie údajov. Tento súd sa navyše pýta, či na účely posúdenia nevyhnutnosti povinného získavania a následného spracúvania údajov týkajúcich sa oslovenia zákazníkov a vzhľadom na to, že niektorí zákazníci sa domnievajú, že nepatria do žiadnej z dvoch kategórií oslovení, treba zohľadniť skutočnosť, že títo zákazníci môžu po tom, čo tieto údaje poskytli prevádzkovateľovi s cieľom využiť ponúkanú službu, uplatniť svoje právo namietať proti použitiu takýchto údajov z dôvodu týkajúcich sa ich konkrétnej situácie v zmysle GDPR.

B) Pracovné právo (rovnaké zaobchádzanie alebo športové prestupové pravidla, ukončenie pracovného pomeru a pracovný čas)

11. Rozsudok z 18. januára 2024, C-218/22, Comune di Copertino (prekážka v čerpaní dovolenky) **- Taliansko**

36. Podstata prejudiciálnej otázky je, či pracovník, ktorý nemohol vyčerpať všetky dni platenej dovolenky za kalendárny rok pred odstúpením z funkcie, má nárok na finančnú náhradu.
37. Zamestnanec verejnej správy bol vo funkcii riaditeľa pre verejné práce v obci Copertino (Taliansko) od roku 1992 do roku 2016. Z tejto funkcie odstúpil z dôvodu **predčasného** odchodu do dôchodku s tým, že podal návrh na vyplatenie

finančnej náhrady za 79 dní platenej dovolenky za kalendárny rok, ktoré nevyčerpal počas svojho pracovného pomeru. Obec Copertino napadla tento návrh s odvolaním sa na pravidlo stanovené v talianskych právnych predpisoch, podľa ktorých nemajú pracovníci vo verejnom sektore v žiadnom prípade nárok na finančnú náhradu namiesto dní platenej dovolenky za kalendárny rok, ktoré neboli vyčerpané pri ukončení pracovného pomeru.

38. Taliansky súd, ktorému bol predložený spor medzi zamestnancom verejnej správy a obcou Copertino, má pochybnosti o zlučiteľnosti tohto pravidla s právom EÚ. Podľa smernice „o pracovnej dobe“ má totiž pracovník, ktorý do skončenia svojho pracovného pomeru nemohol vyčerpať celý nárok na platenú dovolenku za kalendárny rok, nárok na finančnú náhradu za nevyčerpané dni platenej dovolenky za kalendárny rok.

12. Rozsudok zo 4. októbra 2024, C-650/22, FIFA (prestupové pravidla) **- Belgicko**

39. Bývalý profesionálny futbalista usadený vo Francúzsku napáda pred belgickými súdmi niektoré z pravidiel, ktoré prijala (FIFA), federácia poverená organizáciou a kontrolou futbalu na svetovej úrovni, pričom namieta, že tieto pravidlá zabránili jeho zamestnaniu belgickým klubom.
40. Predmetné pravidlá sú uvedené v **Pravidlách o štatúte a prestupoch hráčov**, ktoré prijala FIFA. Tieto pravidlá, ktoré sa majú vykonávať tak zo strany FIFA, ako aj zo strany národných futbalových zväzov, ktoré sú jej členmi, ako je aj belgický zväz (URBSFA), sa okrem iného uplatňujú v prípadoch, keď sa klub domnieva, že jeden z jeho hráčov ukončil svoju pracovnú zmluvu bez „oprávneného dôvodu“ pred riadnym ukončením tejto zmluvy. V podobnom prípade hráč a akýkoľvek klub, ktorý ho chce zamestnať, sú spoločne a nerozdielne zodpovední za zaplatenie **náhrady** voči bývalému klubu. Okrem toho novému klubu môže byť v určitých situáciách uložená športová sankcia, spočívajúca v zákaze náboru nových hráčov počas určitého obdobia. Nakoniec národný zväz, od ktorého závisí bývalý klub hráča, musí odmietnuť vydať osvedčenie o medzinárodnom prestupe pre zväz, v ktorom je zaregistrovaný nový klub, pokiaľ medzi bývalým klubom a hráčom existuje spor týkajúci sa ukončenia zmluvy. Odvolací súd Mons v Belgicku sa opýtal Súdneho dvora, či tieto rôzne pravidlá sú v súlade so slobodou pohybu zamestnancov a právom hospodárskej súťaže.
41. Vnútroštátny súd v tejto súvislosti najmä uvádza, že v danom spore je potrebné rozhodnúť o otázke, či škoda, ktorá vznikla profesionálnemu futbalistovi, podľa jeho tvrdenia tým, že mu v súvislosti s existujúcimi nastavenými pravidlami, bolo znemožnené vykonávať činnosť profesionálneho futbalistum bola zapríčinená protiprávnym konaním FIFA a belgicého zväzu spočívajúcim v tom, že voči nemu uplatnili uvedené pravidlá. Vnútroštátny súd sa domnieva, že uvedené pravidlá predstavujú prekážku voľného pohybu pracovníkov a narušenie hospodárskej súťaže. Tento súd však na druhej strane uvádza, že podľa FIFA ako aj belgického zväzu by sa tieto jednotlivé pravidlá mali chápať s prihliadnutím na špecifiká športu, ktoré Zmluva o FEÚ uznáva. Podľa nich totiž aj za predpokladu, že by bránili voľnému pohybu pracovníkov alebo hospodárskej súťaži, sú odôvodnené s ohľadom na legitímne ciele, ako achovanie zmluvnej stability, ako aj stability futbalových družstiev a v širšom zmysle zachovanie integrity, regulárnosti a hladkého priebehu športových súťaží.
42. Vnútroštátny súd zastáva tiež názor, že v prejednávanej veci existujú závažné, presné a navzájom sa potvrdzujúce domnienky, že existencia a uplatňovanie týchto

pravidiel mohli brániť v prijatí tohto futbalistu do zamestnania novým profesionálnym futbalovým klubom po ukončení zmluvy, ktorou bol viazaný k pôvodnému klubu. Podľa názoru tohto súdu tieto pravidlá sťažili takéto prijatie do zamestnania.

13. Rozsudok z 20. februára 2024, C-715/20, X (Neuvedenie dôvodov ukončenia pracovnému pomeru)**, – Poľsko**

43. Prejudiciálna otázka sa týka uplatnenia smernice 1999/70 (o rámcovej dohode o práci na dobu určitú, ktorú uzavreli ETUC, UNICE a CEEP).
44. Pán K.L., pracovník, a X (spoločnosť založená podľa poľského práva) uzavreli pracovnú zmluvu na dobu **určitú** na kratší pracovný čas na obdobie od 1. novembra 2019 do 31. júla 2022. Dňa 15. júla 2020 spoločnosť X oznámila K. L. vyhlásenie o ukončení tejto pracovnej zmluvy s výpovednou dobou bez toho, aby v ňom uviedla dôvody tohto ukončenia. Podľa poľského Zákonníka práce je totiž zamestnávateľ povinný uviesť dôvod len v prípade výpovede zmlúv na dobu **neurčitú** výpoveďou.
45. K. L. podal na Okresný súd Krakov, Poľsko), vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, návrh na náhradu škody z dôvodu protiprávnosti jeho prepustenia. Odvolával sa najmä na porušenie zásady nediskriminácie pracovníkov na dobu určitú stanovenej v doložke rámcovej dohody o práci na dobu určitú.
46. Podľa návrhu na začatie prejudiciálneho konania, hoci Ústavný súd, Poľsko, už rozhodol, že dotknuté ustanovenie poľského Zákonníka práce je zlučiteľný s ústavnými zásadami demokratického právneho štátu a rovnosti pred zákonom, Najvyšší súd, Poľsko, vyjadril pochybnosti o zlučiteľnosti tohto vnútroštátneho ustanovenia s právom Únie. Tento posledný uvedený súd však nemohol vylúčiť uplatnenie predmetného ustanovenia z dôvodu, že zásada nediskriminácie pracovníkov na dobu určitú nemá priamy účinok v spore medzi jednotlivcami.
47. V tomto kontexte vnútroštátny súd v podstate položil Súdnemu dvoru otázku, či doložka rámcovej dohody bráni takej vnútroštátnej právnej úprave, ako je právna úprava, o ktorú ide vo veci samej, a či sa na túto doložku možno odvolávať v rámci sporu medzi jednotlivcami.

14. Rozsudok z 29. júla 2024, C-184/22 a C-185/22, KFH KURATORIUM FÜR DIALYSE UND NIERENTRANSPLANTATION, – Nemecko

48. Panie IK (vec C-184/22) a CM (vec C-185/22) sú zamestnané ako ošetrovateľky na kratší pracovný čas v spoločnosti KfH Kuratorium für Dialyse und Nierentransplantation eV, ktorá je poskytovateľom ambulantných dialýz, ktorá pôsobí na celom území Spolkovej republiky Nemecko. Na základe ich pracovných zmlúv sú IK a CM povinné odpracovať, pokiaľ ide o IK, 40 %, a pokiaľ ide o CM, 80 % bežného týždenného pracovného času pracovníka na plný úväzok, ktorý je podľa rámcovej kolektívnej zmluvy uplatňujúcej sa v danom sektore stanovený na 38,5 hodiny.
49. Žalobkyne vo veciach samých podali žalobu Pracovný súd, Nemecko, ktorou sa domáhali zápočtu pracovného času v rozsahu zodpovedajúcom príplatkom, na ktoré im vznikol nárok za prácu nadčas vykonanú nad rámec pracovného času dohodnutého v ich pracovnej zmluve, ako aj náhrady škody.
50. Tvrdili, že sa s nimi zaobchádzalo menej priaznivo ako so zamestnancami na plný úväzok, a to z dôvodu, že pracujú na kratší pracovný čas, a že vo vzťahu k nim

došlo k nepriamej diskriminácii na základe **pohlavia**, keďže žalovaný vo veciach samých zamestnáva na kratší pracovný čas prevažne ženy.

51. Keďže tieto žaloby boli zamietnuté, IK a CM podali odvolanie na Krajinský pracovný súd Hesensko, Nemecko, ktorý uložil zamestnávateľovi povinnosť vykonať v ich kontách pracovného času zápočet pracovného času, no zamietol návrh na zaplatenie náhrady škody. Vnútroštátny súd, na ktorý bol podaný opravný prostriedok, rozhodol položiť Súdnemu dvoru otázku, či sa s IK a CM zaobchádzalo „menej priaznivo“ ako s pracovníkmi na kratší pracovný čas v zmysle doložky rámcovej dohody o práci na kratší pracovný čas, ako aj s nepriamou diskrimináciou na základe pohlavia v zmysle smernice 2006/54 o rovnakom zaobchádzaní s mužmi a ženami vo veciach zamestnanosti a povolaní.

C) Trestné právo (odklady trestov, odškodnenie obetí trestných činov a RGPD)

15. Rozsudok z 11. septembra 2025, C-215/24, Fira, EU:C:2025:695 – Portugalsko

52. Portugalský súd odsúdil YX na trest odňatia slobody v trvaní šiestich mesiacov. YX sa medzitým presunul do Španielska, a portugalský súd tak vydal európsky zatykač na jeho odovzdanie na účely výkonu trestu. Španielsky justičný orgán uznal rozsudok na účely jeho výkonu v Španielsku, avšak na základe španielskeho trestného zákonníka **odložil** výkon trestu odňatia slobody na obdobie dvoch rokov.
53. Súdny dvor v podstate uviedol, že príslušné orgány vykonávajúceho štátu síce majú výlučnú právomoc, pokiaľ ide o všetky postupy výkonu trestu a všetky súvisiace opatrenia, ktoré zahŕňajú predčasné alebo podmienečné prepustenie, avšak pojem postupy výkonu trestu sa na opatrenie odkladu výkonu trestu odňatia slobody nevzťahuje. Odklad výkonu trestu odňatia slobody patrí do právomoci príslušného orgánu štátu pôvodu, a má sa teda o ňom rozhodnúť v rozsudku, ktorý sa má uznať, pričom sa o ňom nemá rozhodovať v rámci výkonu tohto rozsudku a nepatrí do právomoci príslušného orgánu vykonávajúceho štátu.
54. Možnosť vykonávajúceho štátu prispôsobiť nad rámec prípadov výslovne stanovených v článkoch 8 a 17 rámcového rozhodnutia 2008/909 trest uložený v štáte pôvodu alebo spôsob jeho výkonu by okrem toho mohla narušiť osobitnú vzájomnú dôveru v právne systémy ostatných členských štátov, a preto by bola v rozpore s cieľom posilniť spoluprácu medzi týmito členskými štátmi, pokiaľ ide o výkon rozsudkov v trestných veciach.

16. Rozsudok z 2. októbra 2025, Criminal Injuries Compensation Tribunal a. i., C-284/24, EU:C:2025:741 – Írsko

55. Pán LD, španielsky občan, sa stal obeťou násilného útoku pred jeho bydliskom v Dubline. V dôsledku tohto útoku utrpel **závažné poranenie oka**, ktoré viedlo čiastočnej strate zraku trvalého charakteru. Trpí tiež psychickými problémami a úzkosťou. Súd pre odškodňovanie obetí trestných činov mu na základe írskeho systému odškodňovania obetí úmyselných násilných trestných činov priznal sumu približne 650 eur na náklady, ktoré mu vznikli priamo v dôsledku tohto trestného činu. LD podal žalobu na High Court, pričom tvrdil, že írsky systém odškodňovania obetí nestanovuje spravodlivé a primerané odškodnenie, keďže vylučuje odškodnenie za bolesť a utrpenie.

56. Súdny dvor uviedol, že smernica 2004/80 o odškodňovaní obetí trestných činov nijako neobmedzuje rozsah odškodnenia, ktoré majú členské štáty zabezpečiť. Ďalej pripomenul, že z judikatúru vyplýva, že nie je možné stanoviť žiadne rozlišovanie podľa druhov ujmy, ktorú obete spáchaných trestných činov utrpeli, ani podľa následkov, ktorým mohli byť tieto obete vystavené. Odškodnenie stanovené v článku 12 ods. 2 smernice 2004/80 musí byť teda prípadne spôsobilé prispieť k náhrade akejkoľvek nemajetkovej ujmy vrátane ujmy spôsobenej bolesťou a utrpením.

17. Rozsudok zo 4.októbra 2024, C-548/21, Bewirkshauptmannschaft Landeck (Prístup polície k údajom obsiahnutým v mobilnom telefóne) **– Rakúsko**

57. Rakúska polícia zaistila mobilný telefón adresátovi balíka po tom, čo pri kontrole týkajúcej sa omamných látok zistila, že tento balík obsahuje 85 gramov marihuany. Následne sa neúspešne pokúšala odblokovať mobilný telefón, aby získala prístup k údajom v telefóne. **Nemala** povolenie prokuratúry alebo sudcu, nezdokumentovala svoje pokusy o odblokovanie a neinformovala dotknutú osobu. Dotknutá osoba napadla zaistenie svojho mobilného telefónu na rakúskom súde. Až v tomto konaní sa dotknutá osoba dozvedela o pokusoch o jeho odblokovanie. Rakúsky súd sa Súdneho dvora pýta, či rakúska právna úprava, ktorá podľa neho umožňuje polícii takto postupovať, je zlučiteľná s právom Únie. Uvádza, že za protiprávne konanie, ktoré sa dotknutej osobe kladie za vinu, hrozí trest odňatia slobody vo výške do jedného roka, a teda je len prečinom.
58. Vzhľadom na tieto skutočnosti sa vnútroštátny súd v prvom rade pýta, či sa má smernica 2002/58 v spojení s článkami 7 a 8 Charty vzhľadom na judikatúru Súdneho dvora vo veci Ministerio Fiscal (C 207/16, EU:C:2018:788), a tam citovanú judikatúru vykladať v tom zmysle, že úplný a nekontrolovaný prístup ku všetkým údajom nachádzajúcim sa v mobilnom telefóne, konkrétne k údajom o pripojení, obsahu komunikácie, fotografiám a histórii prehliadania, ktoré môžu poskytnúť veľmi podrobný a hĺbkový obraz o takmer všetkých oblastiach súkromného života dotknutej osoby, predstavuje tak závažný zásah do základných práv zakotvených v týchto článkoch Charty, že tento prístup sa musí v oblasti predchádzania trestným činom, ich vyšetrovania, odhaľovania a stíhania obmedziť na boj proti závažnej trestnej činnosti.
59. V druhom rade sa tento súd pýtam či smernica 2002/58 bráni vnútroštátnej právnej úprave, v zmysle ktorej si kriminálna polícia môže v rámci trestného vyšetrovania bez povolenia súdu alebo nezávislého správneho orgánu sama zaobstarať úplný a nekontrolovaný prístup ku všetkým digitálnym údajom nachádzajúcim sa v mobilnom telefóne.
60. A napokon v treťom rade sa vnútroštátny súd po tom, čo zdôraznil, že uvedená vnútroštátna legislatíva neukladá policajným orgánom nijakú povinnosť zdokumentovať opatrenia na digitálnu analýzu mobilného telefónu alebo informovať jeho majiteľa o existencii takýchto opatrení, aby sa proti nim majiteľ mohol prípadne brániť prostredníctvom preventívneho alebo následného súdneho prostriedku nápravy, pýta, či sú tieto ustanovenia zlučiteľné so zásadou rovnosti zbraní a právom na účinný súdny prostriedok nápravy v zmysle článku 47.

D) Správne právo (pracovné pomôcky, nemocenské dávky)

18. Rozsudok z 15. júla 2021, Tartu Vangla, C-795/19, EU:C:2021:606 - Estónsko

61. Pán XX, príslušník väzenskej stráže, bol po takmer pätnástich rokoch prepustený z dôvodu, že jeho sluchová ostrosť nespĺňa minimálne úrovne sluchu stanovené v nariadení vlády o požiadavkách na zdravotný stav príslušníkov väzenskej stráže. Toto nariadenie pri posudzovaní splnenia požiadaviek neumožňuje použitie korekčných pomôcok.
62. Prejudiciálna otázka sa týkala možného rozporu ustanovení vnútroštátneho práva so smernicou 2000/78 (všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolaní) s prihliadnutím na rozdielne zaobchádzanie, ktorého dôvodom je zdravotné postihnutie tým, že stanovuje absolútnu nemožnosť ponechať vo funkcii príslušníka väzenskej stráže, ktorého sluchová ostrosť nezodpovedá minimálnej úrovni sluchu stanovenej vnútroštátnym právom bez pripustenia použitia možných zdravotných pomôcok.

19. Rozsudok z 15.júna 2023, C-411/22, Thermalhotel Fontana, – Rakúsko

63. Na konci roka 2020 bolo viacero zamestnancov rakúskeho hotela Thermalhotel Fontana podrobených skríningovým testom na COVID-19. Tento hotel oznámil príslušnému rakúskemu orgánu verejného zdravotníctva výsledky pozitívnych testov. Určití dotknutí zamestnanci mali bydlisko v Slovinsku a Maďarsku. Rakúsky správny orgán im preto neuložil opatrenia **izolácie** v súlade s uplatniteľným rakúskym zákonom, ale informoval príslušné maďarské a slovinské orgány. Tieto orgány nariadili uvedeným zamestnancom opatrenia izolácie v ich bydliskách na základe svojho práva.
64. Počas týchto období izolácie Thermalhotel Fontana naďalej vyplácal dotknutým zamestnancom odmeny v súlade s rakúskym pracovným právom. Tento hotel usúdil, že naň prešlo právo jeho zamestnancov na náhradu škody z dôvodu, že im vyplácal odmenu, a preto na základe EpiG požiadal príslušný rakúsky správny orgán o náhradu škody z dôvodu ušlého zisku, ktorá bola spôsobená jeho zamestnancom počas uvedených období. Správny orgán tieto žiadosti zamietol. Žaloby podané proti týmto rozhodnutiam boli v prvej inštancii tiež zamietnuté ako nedôvodné, pretože súd usúdil, že právo na náhradu škody zakladajú iba rozhodnutia založené na správnom opatrení prijatom na základe EpiG, ktorého dôsledkom je ušlý zisk zamestnancov.
65. Rakúsky správny súd konajúci v ďalšej inštancii rozhodol prerušiť konanie a počkať, kým sa Súdny dvor vyjadrí k otázke, či náhrada priznaná zamestnancom počas ich izolácie predstavuje „nemocenskú dávku“ v zmysle nariadenia o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia, a teda či táto náhrada patrí do pôsobnosti tohto nariadenia. Ak by to tak bolo, vnútroštátny súd usudzuje, že podľa týchto ustanovení mali rakúske orgány zohľadniť rozhodnutie o izolácii pochádzajúce od orgánov iných členských štátov tak, ako keby ich prijal vnútroštátny orgán.
66. Ak by však bola odpoveď na prvú otázku záporná, vnútroštátny súd sa pýta, či zásada voľného pohybu pracovníkov, premietnutá do článku 45 ZFEÚ a článku 7 nariadenia č. 492/20113, bráni právnej úprave členského štátu, ktorá podmieňuje priznanie náhrady škody tým, aby opatrenie izolácie uložil ten istý členský štát.

20. Rozsudok z 11. septembra 2025, C-38/24, Bervidi, – Taliansko

67. Pani G.L. pracovala ako operátorka stanice, a v rámci tejto funkcie bola zodpovedná za dohľad a kontrolu stanice metra. G.L. opakovane žiadala svojho zamestnávateľa, aby bola pridelená na pracovné miesto s **pevným** pracovným časom. Jej žiadosť bola založená na potrebe starať sa o svojho syna s ťažkým zdravotným postihnutím a úplnou invaliditou. Zamestnávateľ jej dočasne poskytol určité úpravy pracovných podmienok, ktoré spočívali v určení stáleho pracoviska a v priznaní preferenčného pracovného režimu v porovnaní s inými operátormi. Odmietol však urobiť tieto úpravy natrvalo.
68. G.L. napadla toto zamietnutie na talianskych súdoch a vec bola predložená talianskemu kasačnému súdu. G.L. sa domáhala, aby jej zamestnávateľovi bola uložená povinnosť zaradiť ju na trvalé pracovné miesto s pevným pracovným časom rannej zmeny a zároveň požadoval, aby zamestnávateľovi bolo nariadené prijať plán na odstránenie diskriminácie, ktorej je obeťou a povinnosť nahradiť jej ujmu, ktorá jej postupom zamestnávateľa bola spôsobená. Neskôr bola G.L. **prepustená**.
69. Vnútroštátny súd usudzuje, že spor vo veci samej otvára otázku, či sa zamestnanec, ktorý sa stará o svoje maloleté dieťa so zdravotným postihnutím, môže na súde dovolávať ochrany pred nepriamou diskrimináciou na základe zdravotného postihnutia, ktorá je priznaná **samotným** osobám so zdravotným postihnutím vzhľadom na zásady vyplývajúce z judikatúry Súdneho dvora. Pripomína, že v tomto rozsudku Súdny dvor rozhodol, že osobná pôsobnosť ochrany pred priamou diskrimináciou na základe zdravotného postihnutia stanovenej touto smernicou sa vzťahuje na zamestnanca, ktorý sám nie je zdravotne postihnutý, ale ktorý sa stará o zdravotne postihnuté dieťa a ktorému poskytuje podstatnú časť starostlivosti, ktorú si vyžaduje jeho stav.
70. Vnútroštátny súd uvádza, že G. L. sa má považovať za „rodinného opatrovateľa“ v zmysle vnútroštátneho práva a že z tohto dôvodu môže využívať daňové a sociálne výhody stanovené talianskym právom, akým je právo vybrať si v čo najväčšej možnej miere miesto výkonu práce, ktoré je najbližšie k jeho bydlisku. Nijaké ustanovenie talianskeho práva však nepriznávalo tomuto opatrovateľovi v čase skutkových okolností vo veci samej ochranu pred diskrimináciou na pracovisku z dôvodu pomoci, ktorú musí poskytnúť svojmu dieťaťu so zdravotným postihnutím.
71. Tento súd sa obrátil na Súdny dvor, pretože má pochybnosti o výklade práva Únie v oblasti ochrany pred nepriamou diskrimináciou zamestnanca, ktorý sa stará o svoje maloleté dieťa s ťažkým zdravotným postihnutím, pričom sám nie je zdravotne postihnutou osobou.

E) Územie slobody, bezpečnosti a spravodlivosti (ochrana finančných záujmov EÚ)

21. Rozsudok z 24. júla 2023, C-107/23, Lin – Rumunsko

72. Prejudiciálna otázka sa týkala problematiky boja proti podvodom poškodzujúcim finančné záujmy Európskej únie
73. Viacerí rumunskí štátni príslušníci, ktorí boli odsúdení na tresty odňatia slobody za daňový podvod týkajúci sa najmä dane z pridanej hodnoty (DPH), napadli na Odvolacom súde Brašov (Rumunsko) rozhodnutie, ktorým boli s konečnou

platnosťou odsúdení, pričom sa odvolali na premlčanie svojej trestnej zodpovednosti. Na podporu svojho stanoviska títo odsúdení uviedli najmä dva rozsudky rumunského Ústavného súdu (vydané v rokoch 2018 a 2022), ktorými bolo zrušené vnútroštátne ustanovenie upravujúce dôvody prerušenia premlčacej lehoty týkajúcej sa trestných činov, teda procesné úkony alebo rozsudky, ktorými sa prerušuje premlčanie trestnej zodpovednosti.

74. V nadväznosti na tieto rozsudky rumunské právo počas obdobia takmer štyroch rokov nestanovovalo žiadny dôvod prerušenia tejto lehoty. Konkrétne to znamená, že počas tohto obdobia – na základe rumunskej koncepcie zásady zákonnosti trestných činov a trestov, ktorá zahŕňa pravidlá premlčania – žiadny procesný úkon nemohol mať za následok prerušenie premlčania. Odsúdení navyše tvrdia, že táto neexistencia dôvodov prerušenia predstavuje priaznivejší trestnoprávny predpis (*lex mitior*), ktorého retroaktívneho uplatnenia sa domáhajú s cieľom vylúčiť prerušujúci charakter procesných úkonov uskutočnených pred rokom 2018. Vzhľadom na to, kedy došlo k predmetným skutkom, sa tak dotknutí odsúdení domnievajú, že premlčacia lehota uplynula pred nadobudnutím právoplatnosti rozhodnutia o odsúdení, čo podľa nich znamená, že trestné konanie treba zastaviť a nemožno ich odsúdiť.

75. Odvolací súd Brašov, ktorý je predkladajúcim vnútroštátnym súdom, vyjadril pochybnosti o zlučiteľnosti takého výkladu s právom Únie. Domnieva sa, že tento výklad spôsobuje **zbavenie** dotknutých odsúdených, ale aj značného počtu iných osôb trestnej zodpovednosti za trestné činy daňového podvodu, ktorý môže poškodiť finančné záujmy Únie. Okrem toho tento súd zdôraznil, že na to, aby dodržal právo Únie, by mohol byť nútený upustiť od uplatnenia judikatúry Ústavného súdu a/alebo vnútroštátneho Najvyššieho súdu. Nové disciplinárne predpisy v Rumunsku pritom umožňujú sankcionovať sudcov, ktorí porušia túto judikatúru. Tento rumunský súd si za týchto okolností kladie otázku, či prednosť práva Únie bráni možnosti vyvodiť disciplinárnu zodpovednosť sudcov, ktorí sú členmi jeho rozhodovacieho zloženia v spore vo veci samej. Rozhodol sa teda položiť Súdnemu dvoru otázku na každú z týchto problematík.

III. Ako na to ?

22. Ako dostať svoju kauzu pred Súdny dvor alebo fáza „nula“ prejudiciálneho konania

76. Samotné prejudiciálne konanie začína vydaním vnútroštátneho súdneho návrhu na začatie prejudiciálneho konania, v ktorom sa sformulujú a odôvodnia jedna alebo viacero prejudiciálnych otázok pre Súdny dvor (inak povedané „DDP“), t.j. otázky výkladu alebo platnosti úniového práva, ktoré, ako Európska komisia niekedy zvykne charakterizovať, zasahuje do väčšiny spoločenských vzťahov pokrytých na Slovensku nielen správnym, ale aj občianskym, potažmo obchodným ale aj trestným právom.

77. Aktivita samotných účastníkov pri sformulovaní DDP je na prvom mieste. Podrobnosti, ako sa má vypracovať zo strany účastníkov tento návrh DDP, sú obsiahnuté vo vyššie uvedenom Odporúčaní pre vnútroštátne súdy.

78. Článok 267 ZFEÚ ponecháva voľnosť tzv. prvostupňovým vnútroštátnym súdom priestor na zváženie, či položia prejudiciálne otázky alebo nie. Avšak pozor na niektoré prvostupňové konania, ktoré končia „finálnym“ rozhodnutím.

79. Ak pominieme prvostupňové konanie a s tým spojenú možnosť zváženia vydania DDP, je pre nás oveľa dôležitejšie konanie na odvolacích, resp. dovolacom či kasačnom súde (ide o „klasické“ súdy, proti ktorým rozhodnutiam nie je prípustný opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva – zásada procesnej autonómie), ktorý je zaťažený povinnosťou DDP zaslať na Súdny dvor pokiaľ však nedospeje k záveru, že je na mieste uplatniť nižšie opísané výnimky. Toto však musí veľmi presvedčivo odôvodniť.
80. Postavenie Ústavného súdu Slovenskej republiky v prejudiciálnom konaní ponechám na zvážení cteného publika.

23. Výnimky z povinnosti zaslať DDP alebo neprípustné otázky

81. Hoci prejudiciálne konanie je nástrojom spolupráce medzi Súdnym dvorom a vnútroštátnymi súdmi na poskytnutie potrebných informácii aj slovenským súdom na výklad práva Únie, ktoré sú potrebné na účinné vyriešenie sporu vo veci samej (procesné aj hmotnoprávne problémy), tak Súdny dvor neposkytuje :
    a. poradné stanoviska k všeobecným alebo hypotetickým otázkam,
    b. výklad vnútroštátnych zákonných alebo správnych predpisov ani
    c. rozhodnutie o súlade týchto vnútroštátnych predpisov s právom Únie.
82. Súdny dvor v minulosti vo svojom rozsudku Cilfit (neskôr Consorzio Italian Management et Catania Multiservizi) sformuloval celkom 3 výnimky, kedy vnútroštátny (slovenský) súd je oslobodený od povinnosti predložiť prejudiciálne otázky Súdnemu dvoru a preto odmietne prejudiciálny návrh účastníkov s jednoznačným odôvodnením,
    a. keď odpoveď na ne nie je relevantná k predmetu sporu prejednávanej na vnútroštátnej úrovni (Súdny dvor odmieta byť poradným orgánom), t.j. nepripúšťa
        i. žiadne hypotetické otázky,
        ii. žiadne otázky mimo tému konkrétneho vnútroštátneho sporu, a to aj v prípade, že by boli uplatniteľné v iných prebiehajúcich konaniach rovnakého účastníka
    b. keď odpoveď na ne je možno vyvodiť z judikatúry Súdneho dvora (Súdny dvor si tak vytvoril filtračný mechanizmus) a je odôvodnený predpoklad, že by aj tak Súdny dvor rozhodol,
        i. tzv. doktrína „acte éclairé“ (inak povedané „už to bolo predsa rozhodnuté“),
            1. to však vyžaduje od advokáta veľmi dobrú znalosť judikatúry Súdneho dvora, ktorá je veľmi rozsiahle nielen z hľadiska rôznorodosti právnych vzťahov ale aj početnosti vďaka svojmu historickému vývoji;
    c. keď výklad konkrétneho ustanovenia práva Európskej únie je vnútroštátnemu súdu taký jasný, že o jeho výklade nemá žiadne pochybnosti,
        i. tzv. doktrína „acte clair“ (inak povedané „veď je to predsa jasné“),
            1. to však vyžaduje od advokáta vysokú lingvistickú zručnosť, lebo je nutné presvedčivým spôsobom (pre vnútroštátny súd) porovnať viaceré jazykové verzie dotknutého ustanovenia práva Únie.
83. V opačnom prípade, t.j. za situácie, kedy slovenský advokát predloží prejudiciálny návrh obsahujúci niektorý z vyššie uvedených nedostatkov a vnútroštátny súd toto prehliadne, potom Súdny dvor postupom podľa Rokovacieho poriadku (čl. 53 ods.

2 Rokovacieho poriadku) vyhodnotí návrh vnútroštátneho súdu na začatie prejudiciálneho konania ako neprípustný, že podmienky jeho právomoci už nie sú splnené a že nie je dôvod na rozhodnutie a vydá o tom zamietavé procesné uznesenie.

84. Vnútroštátny súd však môže zamietnuť prejudiciálny návrh účastníka (advokáta), ak tento návrh je nedostatočne odôvodnený alebo formulovaný len všeobecne a nekonkrétne.

24. Porušenie povinnosti zaslať DDP

85. Naopak, v prípade vhodného prejudiciálneho návrhu vzniká na strane vnútroštátneho súdu povinnosť predložiť Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania.
86. Ako na porušenie povinnosti reaguje Ústavný súd Slovenskej republiky. Z jeho judikatúry vyplýva, že povinné nepredloženie návrhu na začatie prejudiciálneho konania ústavný súd vyhodnocuje ako odňatie práva na zákonného sudcu.
87. Ako na porušenie povinnosti reaguje Európsky súd pre ľudské práva v Štrasburgu? Tento súd vo svojej judikatúre [2)] už upozornil, že je na vnútroštátnych súdoch, aby vnútroštátne právo vykladali a aplikovali v súlade s právom EÚ, pokiaľ sa má použiť, a posúdili, či je pre rozhodnutie vo veci nevyhnutné požiadať Súdny dvor o začatie prejudiciálneho konania.
88. Ako na porušenie povinnosti reaguje Súdny dvor. Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že zodpovednosť za nesplnenie povinnosti predložiť súdny návrh na začatie prejudiciálneho konania nezaťažuje priamo vnútroštátny súd ale členský štát.
89. Inak povedané, členský štát zodpovedá za škodu spôsobenú porušením práva Európskej únie aj vtedy, ak toto právo porušil jeho súd (rozsudky Traghetti del Mediterraneo, Kobler a iné).
90. Pokiaľ sa vnútroštátny súd, proti rozhodnutiam ktorého nie je možné podať opravný prostriedok podľa vnútroštátneho práva, nachádza v jednej z troch situácií uvedených v bode 33 tohto rozsudku, je oslobodený od povinnosti predložiť Súdnemu dvoru návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 tretieho odseku ZFEÚ, pričom z odôvodnenia jeho rozhodnutia musí buď vyplývať, že položená otázka týkajúca sa práva Únie nie je relevantná pre rozhodnutie v spore, alebo že výklad dotknutého ustanovenia práva Únie sa zakladá na judikatúre Súdneho dvora, alebo v prípade neexistencie tejto judikatúry, že výklad práva Únie je vnútroštátnemu súdu rozhodujúcemu v poslednom stupni taký jasný, že tu nie je priestor na žiadne dôvodné pochybnosti.

25. Nie je prejudiciálna otázka ako prejudiciálna otázka

91. Aj slovenský súd má možnosť, poprípade povinnosť predložiť Súdnemu dvoru novú žiadosť o prejudiciálne rozhodnutie, ak sa mu pôvodné rozhodnutie Súdneho dvora javí ako potrebné na účinné vyriešenie veci samej, v ktorej sa podľa neho vynárajú rovnaké otázky výkladu rovnakých ustanovení práva Únie.
92. Ide o tzv. „**doobjasnenie**“ pre slovenský súd v prípade pôvodného rozsudku o prejudiciálnej otázke alebo o nové prejudiciálne konanie v prípade uznesenia Súdneho dvora o neprípustnosti poprípade o nedostatku právomoci.

[2)] Napríklad rozsudok ESĽP zo dňa 24 apríla 2018, účastníka Baydar proti Holandsku (CE:ECHR:2018:0424JUD005538514) alebo rozsudok ESĽP zo dňa 11 apríla 2019, účastníka Harisch proti Nemecku (CE:ECHR:2019:0411JUD005005316).

93. Postup „doobjasnenia“ bol využitý zo strany vnútroštátnych súdov viackrát, napríklad vo veci Quadrature du net 1 a Quadrature du net 2 alebo NADA 1 a NADA 2.

26. Sporné otázky

94. Iná situácia nastane v prípade, ak sú Súdnemu dvoru predložené návrhy výklad práva Únie, ktorých uplatniteľnosť na konanie vo veci samej môže byť sporná.
95. V prípade, ak Súdny dvor zjavne nie je príslušný rozhodnúť o veci alebo ak je návrh na prejudiciálne konanie zjavne neprípustný, po vypočutí generálneho advokáta môže kedykoľvek prijať odôvodnené uznesenie o zjavnej neprípustnosti (čl. 53 ods. 2 Rokovacieho poriadku alebo dokonca uznesenie o zjavnej neprislušnosti).
96. V odlišnej situácii, keď neuplatniteľnosť práva Únie **nie je** zjavná, sa judikatúra Súdneho dvora delí na
    a. rozsudky, ktorými sa návrh na začatie prejudiciálneho konania vyhlasuje za neprípustný po odôvodnení jeho prípustnosti, spravidla 3- členným senátom, a
    b. na rozsudky, ktorými sa návrh na začatie prejudiciálneho konania vyhlasuje za prípustný, ale o neuplatniteľnosti práva Únie sa rozhoduje vo výroku v odpovedi na položenú otázku 5- členným senátom.

II. Všeobecné úkony účastníkov a Súdneho dvora

27. Jednotlivé časti konania na Súdnom dvore a ich charakteristika

97. Je to veľmi jednoduché. Konanie o prejudiciálnej otázke sa ako každé iné konanie pred Súdnym dvorom skladá z 2 častí, a to z časti písomnej (povinná) a ústnej (iba, ak je potrebná).
98. Cieľom **písomnej** časti v prejudiciálnych veciach je prvotne ale aj dôkladne oboznámiť Súdny dvor s podstatou hlavnej veci (na národnej úrovni) a tiež účastníkov navzájom s výhradami, dôvodmi a tvrdeniami účastníkov konania, poprípade s pripomienkami, najmä intervenujúcich členských štátov a vyhotoviť interné preklady dokumentov.
99. Ak sa ciel písomnej časti nenaplní celkom alebo iba z časti, toto sa prejaví v iniciatíve Súdneho dvora pokračovať jeho ústnou častou.
100. Pokiaľ sa **ústna** časť, inak povedané pojednávanie vo veci, vôbec uskutoční (o jej dôvodnosti rozhoduje predseda Súdneho dvora po porade so sudcom spravodajcom a generálnym advokátom), potom sa sleduje lepšie oboznámenie sa s vecou prostredníctvom vypočutia účastníkov.

28. Zastúpenie účastníkov konania na Súdnom dvore

101. Je tu nepriame vystupovanie účastníkov (povinné zastúpenie advokátom v zmysle slovenských procesných pravidiel alebo pre niektoré členské štáty aj vysokoškolský učiteľ). V prípade členských štátov alebo inštitúcie je to splnomocnenec (agent vlády alebo inštitúcie).
102. U všetkých zástupcov sa striktne požaduje

a. preukázanie riadneho oprávnenia na zastupovanie v súdnom konaní (na požiadanie predložiť kedykoľvek),
b. spolupráca s a správanie podľa pokynov predsedu senátu a súdneho komorníka,
    i. najmä predseda senátu zodpovedá za dodŕžanie zásady „rovnosti zbrani“,
    ii. za tejto situácie v žiadnom prípade, prosím, neskĺznite do konfrontačného alebo iného negatívneho správania (bol som už svedkom niektorých pokusov),
    iii. Súdny dvor disponuje relevantnými prostriedkami, aby účastníka zmravnil,
c. a súčasne používanie úradného procesného odevu a poprípade insígnií v priestoroch Súdneho dvora (na toto slúžia osobitné šatne na prízemí budovy).

29. Trovy konania na Súdnom dvore

103. Začatie konania na Súdnom dvore nie je podmienené zaplatením akéhokoľvek súdneho poplatku, lebo je **bezplatné**.
104. Účastníkov je možné zaťažiť povinnosťou na zaplatenie (náhradu) trov vyvolaných prítomnosťou osôb (svedkov, expertov), nutnosťou pricestovania do a ubytovania v Luxemburgu alebo vyžiadaním osobitných dokumentov.
105. O ich náhrade vždy rozhodne vnútroštátny súd podľa svojich procesných pravidiel.
106. Letecké cestovné spojenie medzi Slovenskou republikou a Luxemburskom je takmer pravidelné. Je však nutné použiť letisko Schwechat pri Viedni. Let trvá viac ako hodinu. Miestna doprava autobusmi alebo elektrickou je zdarma, vrátane prepravy z letiska.
107. Cesta osobným vozidlom je náročná na čas. Vyžaduje si, vzhľadom na možné prekážky na nemeckých diaľniciach (dlhotrvajúce rekonštrukcie diaľnic alebo časté autohavárie) minimálne 11 hodín a viac jazdy.
108. Hotelové ubytovacie kapacity v časti Kirchberg, kde sídli Súdny dvor, sú na dostatočnej úrovni.
109. Vo väčšine služieb alebo v kontakte s úradnými osobami môžete na dorozumenie použiť anglicky jazyk, luxemburčina je vítaná ale nie nutná. Bohužiaľ, v prípade hospitalizácie očakávajte francúzsky hovoriaci nemocničný personál.

30. Právna pomoc

110. Nepriaznivá ekonomická situácia účastníka sa na prvom mieste preukazuje na vnútroštátnom súde a až potom na Súdnom dvore (výnimočne, lebo ide o akcesorickú povahu), a to
    a. nielen dokladmi o príjmoch alebo príspevkoch či dávkach sociálneho zabezpečenia ale aj
    b. dokladmi o výdavkoch.
111. Ak na základe predloženia všetkých nevyhnutných podkladov účastník preukáže (neschopnosť sčasti alebo celkom znášať trovy konania), že splnil podmienky na poskytnutie právnej pomoci, potom mu Súdny dvor uhradí **len**
    a. výdavky vzniknuté vynaloženou pomocou a zastupovaním, poprípade

b. do stanovenej výšky.

112. Pokiaľ sa počas konania zmenili podmienky priznania, Súdny dvor môže kedykoľvek túto pomoc odňať.

31. Ochrana osobných údajov

113. S ohľadom na účinky GDPR Súdny dvor vo všeobecnej rovine (sám z úradnej povinnosti) prejednáva veci anonymizovaným spôsobom, t.j. krstné meno a priezvisko nahradí dvojicou písmen (nikdy nie začiatočných) alebo udelí vymyslené priezvisko účastníkom (fiktívny označenie, ktoré nezodpovedá skutočným menám účastníkov – ako napríklad Kotoňák, B.B.) ako aj utají iné skutočnosti, ktoré môžu napomôcť ich identifikácii, poprípade preberie anonymizáciu vykonanú na vnútroštátnej úrovni.

114. Účastníci sú v tomto prípade povinní rešpektovať anonymizáciu a zdržať sa vo svojich vyjadreniach/ reakciách uverejnenia údajov, ktoré boli utajené. Tiež si musia uvedomiť, že po ukončení prejudiciálneho konania sa všetky písomnosti, až na výnimky, uverejnia s textom, ktorý môže napríklad obsahovať niektoré vaše citlivé údaje. Tak sa im radšej vyhýbajte.

115. Tiež účastník môže požadovať od Súdneho dvora cca do 1 mesiaca (pred ich publikáciou v OJ):

a. čiastočné alebo celkové utajenie svojej totožnosti poprípade niektorých údajov alebo o zachovanie priznanej anonymity, alebo o
b. ich odtajnenie,

a o opodstatnenosti žiadosti rozhodne Súdny dvor.

III. Písomná časť prejudiciálneho konania – príprava spisu

32. Účel písomnej časti, možnosť a lehota na pripomienky

116. Nakoľko nejde o konanie vyvolané priamou žalobou, potom prejudiciálne konanie vychádza z neexistencie kontradiktórnosti, t.j. nejde o sporové konanie. Preto sa od účastníkov vrátane predkladacieho súdu očakáva, že umožnia Súdnemu dvoru získať presnú predstavu (skutkový stav, dôvody nesúladu v predkladanej veci).

117. Tiež si treba uvedomiť, že cieľom prejudiciálneho konania na Súdnom dvore (viď zásada prednosti práva Únie) je výklad konkrétnych ustanovení práva EÚ a nie slovenského práva. Preto spoliehať sa iba na výkladové metódy vlastné slovenskému právu nie je vhodné. Napríklad základnou výkladovou metódou práva Únie sa zakladá na zohľadnení znenia, kontextu a cieľu dotknutého aktu Európskej únie.

118. Ani snaha opakovania podstatných častí za účelom pripomenutia nie je vhodná. A čo najviac sa vyhýbať použitiu vsuviek a vedľajších viet. Nie je to jednoduché.

119. To, že dosiahli presný opak, sa prejaví tým, že Súdny dvor nariadi pri pasivite účastníkov pojednávanie.

120. Oznámenie prejudiciálneho konania v Úradnom vestníku iba umožňuje členským štátom a inštitúciám, a je to veľmi častá aktivita vlád členských štátov v neprekročiteľné lehote 2 mesiacov,, predložiť svoje prípadné pripomienky, t.j. podporovať jednu z možných odpovedí.

33. Kto je kto – subjekty konania

121. Účastníkmi prejudiciálneho konania sú v zmysle článku 23 štatútu:
   d. účastníci vnútroštátneho konania, ktoré identifikuje zasielajúci národný súd,
   e. interventi –
      i. členské štáty EÚ (poprípade EZVO), ktoré reagujú na publikáciu prejudiciálnych otázok v OJ,
      ii. Komisia,
      iii. pripadne inštitúcia, orgán alebo úrad, o platnosti ktorého aktu EÚ sa bude konať.

122. Preto netreba byť prekvapený, že pri položení citlivých a pre Európsku úniu zásadných otázok (napríklad nedávna „víchrica“ poľských prejudiciálnych otázok ohľadom článku 19 ZEÚ), ktoré vyvolajú značnú odozvu, bude v pojednávanej miestnosti aj ďalších 10 či 15 zúčastnených členských štátov.

123. Takéto zoskupenie účastníkov vytvára vysoko multilingvistické prostredie a súčasne nielen veľké nároky na tlmočenie ale aj prípravu na okamžité reakcie prostredníctvom repliky.

34. Rozsah pripomienok/ vyjadrenia a úloha príloh

124. Na jednej strane užívanie krátkych a jednoduchých viet spolu s uvedením argumentácie účastníkov konania v ich vyjadreniach alebo pripomienkach a na druhej strane vyhýbanie sa prípadným a rozsiahlym prílohách (tie sa neprekladajú) urýchľuje pochopenie veci a uľahčuje preklady týchto dokumentov do 24 rokovacích jazykov EÚ.

125. Právny rámec a skutkový stav sa prenecháva prekladajúcemu súdu. Preto rozsah písomných pripomienok by nemal (iba vo výnimočnom prípade áno) prekročiť 20 normostrán, hoci používate v rámci predpísaných strán odporúčané krátke a jednoduché vety.

126. **Prílohy** sú akceptovateľné iba, ak pripojíte k podaniu zoznam príloh s krátkym označením jej povahy a identifikáciou umiestnenia textu z nej citovaného.

127. Prílohy nie sú určené na opis rozhodujúcich právnych úvah ale iba na ilustráciu a podporu ich obsahu. Prílohy sa neprekladajú, sú prístupné iba v pôvodnom jazyku a preto ich Súdny dvor iba obťažne (preklad cez AI) berie na vedomie.

35. Zverejnenie pripomienok na internetovej stránke

128. Základné dokumenty, ako je rozhodnutie slovenského súdu o položení prejudiciálnej otázky alebo návrhy generálneho advokáta, sa počas prejudiciálneho konania publikujú.

129. Naopak vyjadrenia a písomné pripomienky sa **počas** prejudiciálneho konania verejnosti nezverejňujú.

130. Nezabudnite však, že iná situácia nastane po jeho ukončení, lebo pokiaľ účastník nevznesie námietku proti uverejneniu svojho vyjadrenia/ pripomienok (najneskôr do 3 mesiacov od zverejnenia rozhodnutia), tak tieto sa uverejnia po vyhlásení rozhodnutia (rozsudok/uznesenie).

131.

36. Podmienky kladené na vyhotovenie písomností/ dokumentov

132. Súdny dvor trvá na používaní elektronických spisov vo všetkých konaniach, a preto ukladá povinnosť uľahčiť elektronické spracovanie každého prijatého dokumentu, t.j.
    a. používať nelinkovaný biely papier formátu A4 jednostranne popísaný,
    b. bežný typ písma (napríklad Times Roman) veľkosti 12, riadkovane 1,5 a klasické okraje (2,5 cm),
    c. maximálne 1500 znakov na stranu (bez medzier),
    d. odseky číslovať neprerušene a vzostupne (vhodné pre rýchlu orientáciu pri kladení otázok na pojednávaní), a
    e. strany nezošívať alebo zlepiť navzájom či s prílohami,
    f. t.j. **maximálne** 20 normostrán.

133. Na začiatku dokumentu sa očakáva krátky sumár/obsah, ktorý umožní Súdnemu dvoru pochopiť obsah vyjadrenia od počiatku. Naopak na záver, a to je nutné zdôrazniť, sa **povinne** očakávajú odpovede, ktoré účastník navrhuje na otázky polozené predkladajúcim súdom. Prosím, nevyhýbajte sa tejto povinnosti alebo neponúkajte otvorené či protichodné varianty odpovedí.

134. Právny rámec, či Európskej únie alebo vnútroštátny, je nutné uviesť presne vrátane časovej uplatniteľnosti konkrétneho textu. Táto požiadavka vychádza zo skutočnosti, že multilingvistické prostredie Súdneho dvora v prvých okamihoch nezaručuje, že vec sa dostane do rúk slovenského právnika na DRD.

37. Evidentné obsahové a časové nesprávnosti podaní – predĺženie lehôt

135. V prípade, ak podanie nespĺňa hore uvedené podmienky a nie je možné tento stav prekonať iným postupom (tento výsledok je tvorený po spoločnej porade generálneho advokáta, sudcu spravodajcu a predsedu súdu), Súdny dvor (greffe - kancelária) väčšinou vráti túto písomnosť účastníkovi s poučením ako a dokedy ju má prepracovať.

136. V opačnom prípade táto písomnosť nebude do spisu založená.

137. Pre dodržanie procesných lehôt je významný údaj fixovaný hodinou a dňom doručenia podania (originálu) s prihliadnutím na vzdialenosť doručovania (pripočítaním obligatórnej 10 dňovej lehoty) alebo na dni pracovného pokoja (sobota, nedeľa či oficiálny sviatok na Súdnom dvore, ktorých zoznam je zverejňovaný každoročne v OJ).

138. Žiadosť o predĺženie procesnej lehoty môže byť podaná iba v prípadoch povolených Rokovacím poriadkom Súdneho dvora a v dostatočnom čase pred uplynutím dotknutej lehoty.

38. Spôsoby podania písomností

139. Účastník má na výber rozličné druhy podaní:
    a. aplikácia e-curia bez požiadavky dodatočného zaslania poštou,
    b. poštou (odporúča sa doporučená alebo expresná zásielka) ale na presnú adresu Súdneho dvora,
    c. elektronickou poštou (ecj.registry@curia.europa.eu),
    d. s trochou nostalgie aj faxom (+352 433 766) alebo
    e. osobným podaním do kancelárie Súdneho dvora (v pracovný čas) alebo na recepcii budov Súdneho dvora (mimo úradné hodiny).

140. V prípade zaslania prostredníctvom faxu alebo elektronickej pošty je účastník povinný v lehote do 10 dní predložiť originál.

141. Pokiaľ podanie nespĺňa hore uvedené podmienky a nie je možné tento stav prekonať iným postupom (tento výsledok je tvorený po spoločnej porade generálneho advokáta, sudcu spravodajcu a predsedu súdu), Súdny dvor (greffe - kancelária) väčšinou vráti túto písomnosť účastníkovi s poučením ako a dokedy ju má prepracovať.

IV. Ústna časť prejudiciálneho konania - pojednávanie

39. Vo všeobecnosti

142. Ústna časť sa skladá z 1/ pojednávania (t.j. vypočutie účastníkov pôvodného národného konania a interventov) a z 2/ prednesov generálneho advokáta.

143. Pojednávanie sa **POVINNE** nariaďuje, iba ak:
   a. je podaná odôvodnená (presné dôvody) žiadosť interventov (článok 23 štatútu),
      i. napríklad, že ide o vec mimoriadne náročnú (ústavné záležitosti alebo aplikácia princípov EÚ), čo sa prejavuje jej pridelením veľkému (15-člennému) senátu, alebo
      ii. Súdnym dvorom ešte neprejednávanú.
   b. a súčasne ju podal účastník, ktorý sa nezúčastnil na písomnej časti.

144. V iných prípadoch na návrh sudcu spravodajcu a po vypočutí generálneho advokáta **môže** Súdny dvor rozhodnúť, že
   a. pojednávanie nariadi (je to menej častý prípad), ak sa domnieva, že na rozhodnutie nemá dostatok informácií z písomnej časti a potenciálny prínos vypočutia účastníkov k nim označenej časti je evidentný.
   b. v opačnom prípade pojednávanie nenariadi (je to veľmi častý prípad).

145. Na odôvodnenie žiadosti (nesmie presahovať 3 normostrany) nie je postačujúci iba všeobecný odkaz na dôležitosť veci alebo predložených prejudiciálnych otázok.

40. Predvolanie na pojednávanie

146. Pokiaľ doterajšie informácie pre vás mali iba prípravný charakter, tak od tohto okamihu, keď je rozhodnuté o nariadení pojednávania, sa začína odohrávať najdôležitejšia časť účasti advokáta v prejudiciálnom konaní. Nezabudnite a myslite na to – máte iba 15 minútový priestor v multilingvistickom prostredí.

147. Predvolanie na pojednávanie obsahuje:
   a. dátum a hodinu (miesto je vždy adresa Súdneho dvora),
      iii. pondelky a utorky sú vyhradené pre veľké senáty,
      iv. stredy a štvrtky pre malé senáty,
      v. vo väčšine prípadov je začiatok pojednávania stanovený na 9:30 hod.,
   b. zloženie senátu, poprípade
   c. opatrenia na zabezpečenie priebehu pojednávania alebo
   d. informáciu, že nebudú prednesené návrhy generálneho advokáta.

148. Účastníci musia okamžite oznámiť svoj zámer sa zúčastniť alebo nie, pričom uvedú:
   a. priezvisko, meno, titul a presné postavenie osôb (advokát), ktoré ich budú zastupovať na pojednávaní,
   b. priezvisko, meno, titul a presné postavenie osoby, ktorá má za tohto účastníka konania/ oprávnený subjekt vystúpiť s **prednesom** na pojednávaní,
      i. pre písmena a) a b) povinnosť byť oblečený v talári podľa vnútroštátnych predpisov,
   c. čas vymedzený na prednes (stabilný rozsah 15 minút)
      ii. je ho možno mimoriadne predĺžiť (bežne 20 minút) alebo
      iii. skrátiť (cca 10 minút),
   d. akékoľvek iné opatrenie (logistické, technické, zdravotné, pohybové, poprípade jazykové dôvody {slovenčina}), ktoré uľahčí vstup do priestorov Súdneho dvora a riadnu organizáciu pojednávania a
   e. odôvodnená žiadosť o neuskutočnenie streamingu.

149. Súdny dvor takmer vždy zasiela súbor ústnych otázok pre účastníkov a niekedy ho doplní aj koncentračným pokynom (žiadosť neopakovať nepodstatné veci).

41. Predzačatie pojednávania

150. Z dôvodu dopravnej situácie a bezpečnostnej kontroly je odporúčané sa dostaviť na pojednávanie 20 minút pred jeho začatím. Tiež je treba sa pripraviť na jazykovú bariéru, lebo v priestoroch Súdneho dvora sa iný ako francúzsky, poprípade anglický jazyk používa zriedkavo.

151. Na prezlečenie sa do taláru a odloženie osobných vecí slúži vyhradená osobitná miestnosť (Vestiaire) v blízkosti pojednávaniach miestností. Samotné pojednávacie miestnosti sú umiestnené na 2., 6. a 8. poschodí v budove tzv. Paláca Súdneho dvora.

152. Pojednávacia miestnosť na 2. poschodí je najväčšia. Pripravte sa na divadelný pocit vo veľkom priestore a že tam nebudete sami, čo je zvykom na slovenských pojednávaniach. Samozrejmosťou bude komunikácia so všadeprítomným súdnym personálom v cudzom jazyku, predovšetkým anglicky. Na 6. a 8. poschodí rovnakej budovy sa nachádzajú pojednávacie miestnosti s číselným označením 1. až 4. Na dopravu k nim je nutné použiť **výťahy**, ktorých kapacita umožňuje prepravu aj 10 osôb naraz.

153. V prípade straty orientácie vám ochotne poradia, poprípade na samotné miesto zavedú pracovnici Súdneho dvora. Neodporúčam žiadnemu advokátovi, aby o tieto služby požiadal alebo počas svojho konania sa inak kontaktoval s členom Súdneho dvora. Toto je nie je vhodné.

154. Zástupcovia účastníkov sú huisierom (komorníkom) usadení k pracovným stolíkom s mikrofónom, slúchadlami pre príjem tlmočenia a možnosťou použiť **nápoje**.

155. Je nutné si okamžite pripraviť slúchadla a navoliť si číslo tlmočníckej kabíny, ktorá jazykovo vyhovuje (vždy francúzština a angličtina, inak jazyk vnútroštátneho konania ako jazyk konania, potom jazyky jednotlivých členov senátu, generálneho advokáta a podľa požiadaviek účastníkov). Možno bude prekvapujúci veľký záujem verejnosti o pojednávania.

156. Súčasťou pojednávania sú:

a. 2 alebo 1 huisier poverený dohľadom nad poriadkom a nepoužívaní mobilov v pojednávacej miestnosti,
a. poprípade ochrankou spolupracujúcou s monitorovacou miestnosťou,
b. tlmočníci v tlmočníckych kabínach s číselným označením jazyka a
c. 2 interní poradcovia pre konajúci senát.

157. Zástupcovia účastníkov sú pred začatím pojednávania vyzvaní huisierom, aby sa dostavili do poradnej miestnosti Súdneho dvora na
a. krátke predstavenie sa so senátom (predseda senátu, sudcovia a generálny advokát iba vizuálne – ruky sa nepodávajú, iba spoločenský pozdrav a udržať si odstup) tak, že predseda senátu prečíta priezviska iba aktívne konajúcich zástupcov,
b. zopakovaním pred všetkými
i. im pridelené časy prednesov, poprípade
ii. so stratégiou prednesov alebo organizáciou pojednávania (napríklad v úvode pojednávania bude prednesený rozsudok alebo aj návrhy generálneho advokáta, vždy v inej veci, poprípade plánovaná prestávka v dlhšom pojednávaní), a následne
b. sa zisťuje záujem sudcu spravodajcu alebo generálneho advokáta položiť prítomným zástupcom otázky alebo inštrukcie, na aké časti DDP sa majú sústrediť.

42. Začatie pojednávania

158. Pojednávanie začína zvukovým signálom spolu s hlasným označením súdu v jazyku pojednávania (v našom prípade slovenčina) a s následným vstupom senátu spolu s generálnym advokátom a pracovníkom greffu do pojednávanej miestnosti, účastníci a verejnosť sú povinní ich privítať postojačky.

159. Predseda senátu zasadá uprostred, z Vášho pohľadu je pozícia generálneho advokáta vľavo a pracovníka greffu vpravo. Predseda oznámi v pracovnom jazyku Súdneho dvora, poprípade v jazyku pojednávania otvorenie pojednávania a vyzve prítomných, aby sa usadili. Následne vyzve pracovníka greffu, aby v jazyku pojednávania vyhlásil pojednávanú vec.

160. Pracovníka greffu si netreba mýliť so slovenskou funkciou zapisovateľky. Pracovník greffu je zodpovedný za riadny procesný priebeh pojednávania a napomáha predsedovi senátu pri riešení možných procesných otázok.

161. Tiež je nutné zdôrazniť, že zápisnica z pojednávania sa na pojednávaní nevyhotovuje. Na prvom mieste je tu záznam obrazový (kamerový systém) a potom zvukový (mikrofóny spolu s tlmočením).

162. Predseda senátu vyzve jednotlivých účastníkov v určenom poradí
a. zásadne ako prvý predstupuje účastník označený vnútroštátnym súdom ako žalobca v národnom konaní,
b. nasleduje ako druhý účastník označený vnútroštátnym súdom ako žalovaný v národnom konaní,
c. potom je splnomocnenec vlády členského štátu, ktorého súd navrhuje prejudiciálne konanie,
d. potom jednotliví splnomocnenci vlád členských štátov, ak tieto prejavili záujem sa zúčastniť na prejudiciálnom konaní, a
e. v závere vždy poverený pracovník Európskej komisie.

43. Prednesy vlastné – praktické rady - čo áno, čo nie

163. Na prvom mieste vás upozorňujem, že Súdny dvor takmer stále ponuka z pojednávaní streaming, ktorý zachytí všetky vaše „prešľapy.“ Ruku na srdce, stojí vám to za to, aby ste boli medzi svojimi slovenskými kolegami zdrojom žartov?

164. Pojednávania miestnosť je vybavená 2 rečníckymi pultami, každý s lampou, slúchadlom na tlmočenie a mikrofónom, ku ktorému je nutné po vyzvaní okamžite pristúpiť a podľa potreby si ho aj upraviť na primeranú výšku, poprípade si prichystať nápoj.

165. Ako v poradí prvého zástupcu, pokiaľ budete zastupovať žalobcu, poprípade ako druhého, ak budete zastupovať žalovaného, Vás predseda senátu vyslovením Vášho priezviska (pre cudzincov je výslovnosť slovenských priezvisk veľmi obťažná) vyzve, aby ste pristúpili k rečníckemu pultu a zahájili svoj prednes.

166. Toto oslovenie súčasne identifikuje rečníka pre prepis zvukového záznamu z pojednávania, ktoré sa vyhotovuje iba pre vnútornú potrebu Súdneho dvora.

167. Prednes sa začína oslovením senátu (napríklad Vážený pán predseda Súdneho dvora, pán generálny advokát, vážení sudcovi) a budete ho vykonávať v **slovenskom jazyku** ako jazyku konania predkladajúceho slovenského súdu a je zameraný najmä na zodpovedanie otázok predložených Súdnym dvorom pred pojednávaním (tzv. písomne -ústne otázky).

168. **Pozor!** Váš 15 minútový (alebo iný) ale jediný umožnený čas vašej prezentácie beží. Na jeho kontrolu máte na náprotivnom múre umiestnené dostatočne veľké hodiny, poprípade môžete výnimočne použiť svoj mobil na jeho meranie. Neopakujte už vyslovené argumenty ale iba naznačte niektoré myšlienky – tým získavate záujem sudcov na položenie objasňujúcich otázok a taktiež dodatočný čas pre svoju ďalšiu prezentáciu.

169. Na druhej strane značne strohý prednes je často nezrozumiteľný a odradí sudcov od položení doplňujúcich otázok.

170. To, že si svoj prednes pripravíte písomne vopred a že ho budete z tohto mieste čítať, je celkom očakávané a takmer každý to tak robí. Avšak ak chcete niektoré pasáže obohatiť svojou vlastnou argumentáciou, narazíte na 2 problémy:

   a. niektoré myšlienky budú bezpredmetné a
   b. rýchlosť hovoru sa môže veľmi zrýchliť.

171. Rýchlosť prednesu sa s tlmočením nezhodnú, alebo

   a. budete prezentovať svoj prednes rozvážne a pomaly,
   b. svoj písomný prejav ponúknete slovenskej tlmočníckej kabíne a potom môžete zvoliť veľmi rýchlu kadenciu slov.

172. V opačnom prípade sa pripravte na upozorňovacie spomaľovacie pokyny vo francúzštine/ angličtine zo strany predsedu senátu. Tým sa ale vystavujete problému, že vás čas vymedzený na prezentáciu názorov vám uplynie bez toho; aby ste svoju prezentáciu stihli dokončiť.

173. Pokiaľ týmto jazykom nerozumiete a pripravte sa na to, že zo senátu nikto s vami nebude diskutovať slovensky, poprípade česky (iba výnimočne je prítomný český sudca), potom je nutné použiť tlmočnícke zariadenie, ktoré je zabudované v rečníckom pulte.

174. Tiež akákoľvek snaha umelo si predlžovať povolený čas narazí na rýchly odpor predsedu senátu a pokyn vo francúzštine „Skončite, prosím, svoj prednes“. Pokiaľ tento pokyn neuposlúchnete, vystavíte sa riziku vypnutia mikrofónu a konfliktu

s ochrankou. Takáto situácia, je zriedkavá, a preto sa potom dlho spomína na Súdnom dvore a vďaka možnému streamingu aj medzi publikom.

44. Počet rečníkov

175. Zasadne za subjekt na pojednávaní hovorí iba jedna osoba, ktorú subjekt pojednávania označí v svojej odpovedi na informáciu Súdneho dvora o vytýčení pojednávania. Toto slúži na zabezpečenie riadneho priebehu pojednávania.
176. Uvedené obmedzenie ale nebráni tomu, aby sa pojednávania zúčastnilo viacero právnych zástupcov alebo vládnych splnomocnencov, ktorých však Súdny dvor nevyzve na aktívnu účasť. Pri zložitých (ústavný rozmer, medzinárodné alebo iné odvetvie práva) alebo technických kauzách (jadrová energetika alebo digitálne služby) sa dokonca občakáva väčší počet osôb (odborných poradcov) pri niektorých účastníkoch.
177. Z takýchto dôvodov Súdny dvor môže výnimočne povoliť časť prednesu (iba) aj druhej osobe. O toto povolenie musí subjekt pojednávania požiadať Súdny dvor prostredníctvom odôvodnenej žiadosti v rámci jeho odpovede na predvolanie alebo súbežne s ňou. Netreba zabúdať upozorniť Súdny dvor v žiadosti na možný iný jazyk tejto druhej osoby (napríklad zabezpečenie nemecky hovoriaceho advokáta pre slovensky spor) z dôvodu zabezpečenia tlmočenia.
178. Opätovne aj tato osoba by mala pri svojich prednesoch sa na úvod predstaviť, aby bolo z prepisu pojednávania jasné, kto kedy hovoril k súdnemu dvoru.
179. Akceptovanie žiadosti o povolenie časti prednesu aj druhým účastníkom ale znamená, že celkový čas sa iba prerozdelí, ale v žiadnom prípade sa nepredĺži.

45. Prednesy ostatných – praktické rady

180. Po ukončení svojho prednesu sa vráťte na svoje miesto pri stole. To bude po cely zvyšný čas pojednávania vašim pôsobiskom. Odporúčam pozorne sledovať prednesy nasledujúcich rečníkov/ strán a k im argumentom, ktoré podporujete alebo s nimi nesúhlasíte, si robiť stručné poznámky do repliky.
181. V prejudiciálnom konaní na Súdnom dvore sa dôkladne nezisťuje skutkový stav veci, čo bolo úlohou vnútroštátneho (slovenského) súdu a konajúci senát iba vychádza z obsahu spisu.
182. Nakoľko nejde o kontradiktórne pojednávanie, váš čas po ukončení vášho prednesu uplynul. Preto nemôžete okamžite reagovať na prednesy nasledujúcich účastníkov (trochu máte smolu, lebo oni v svojom prednese áno).
183. Nerobte signály smerom k senátu zdvihnutím ruky, neoslovujte senát s upozornením na svoj zámer reagovať k niektorým prednesom. Jedinou výnimkou je signalizácia nefunkčnosti tlmočníckeho zariadenia, a to smerom k predsedovi senátu alebo ku komorníkovi. Tito potom zabezpečia okamžitú nápravu.
184. Bez tlmočenia v multilingvistickom prostredí je vaša účasť na pojednávaní bezcenná. Preto v každom okamihu pojednávania je odporúčane udržiavať sluchový kontakt s jazykom, ktorému rozumiete.
185. Ani možnosť odpovedať na položenu otázku nie je možné využiť na kontra argumentáciu na prednes iného účastníka. Ale v rámci tej istej otázky polozenej viacerým účastníkom na ich odpoveď môžete reagovať -napríklad: „Pán zástupca žalobcu, aký je váš názor na argumenty Európskej komisie?“
186. Iba opakujem, možnosť reagovať na niektoré argumenty sa otvára až v štádiu replík.

46. Otázky senátu a generálneho advokáta

187. Po ukončení prednesov sa predseda senátu obráti na sudcu spravodajcu, aby zistil jeho záujem položiť subjektom pojednávania otázky. Niektorí sudcovia majú vo zvyku klásť otázky v svojom rodnom jazyku, poprípade vo francúzskom alebo anglickom jazyku. Nakoľko by malo ísť o slovenské kauzy, vašou povinnosťou je vždy odpovedať v jazyku konaní, ktorým je slovenčina.
188. Nakoľko členovia senátu a generálny advokát väčšinou pochádzajú z odlišných právnych kultúr a nie sú odborníkmi na všetky odbory ľudských činností, môžete očakávať aj veľmi nečakané otázky nielen vo vzťahu k slovenskému právnemu poriadku ale aj ku skutkovému stavu.
189. Tiež sa vás môžu opýtať na tak podrobné skutkové/ technické údaje, ktoré bez pomoci znalcov konkrétneho právneho alebo technického/ vedeckého odboru nezvládnete sami. Preto je vhodné mat k dispozícii poradcu. Ak nemáte povolenie Súdneho dvora na jeho aktívne vystupovanie, potom musíte po porade s nim odpovedať sami.
190. Po ukončení otázok sudcu spravodajcu udelí predseda senátu slovo generálnemu advokátovi a po ukončení jeho otázok potom tým sudcom (členom senátu), ktorí prejavia záujem položiť otázky.

47. Záverečné repliky

191. Po ukončení druhej fáze pojednávania, sa Vás predseda senátu opýta, či si uplatníte svoje právo predniesť záverečnú repliku. Väčšinou aj Vás upozorní, že ide iba o možnosť reagovať na už prednesené názory iných subjektov. Treba si uvedomiť, že nejde o záverečnú reč v zmysle slovenského procesného práva.
192. Hoci je to iba možnosť pre každý subjekt pojednávania, odporúčam vám, aby ste to využili.
193. Je pravda, že ide iba o veľmi krátke reakcie, napríklad vo forme troch krátkych poznámok na prednesy iných. Ako som už upozornil, je nutné si robiť poznámky pri prednesoch iných subjektov, ktoré sa môžu aj bytostne týkať argumentov, a to najmä negatívne, ktoré ste predniesli (napríklad- „Nesúhlasíme s názorom zástupcu žalobcu, že smernica XY sa nevzťahuje na prejednávanú vec“).
194. Takže, vychádzajte z vlastných poznámok, sústreďte sa na negatívne reakcie na váš prednes s tým, že k dispozícii máte celkový časový priestor max. 3-4 minúty.
195. Pri prekročení limitu nasleduje okamžitá reakcia predsedu senátu s tým, že budete upozornený na odlišnosť záverečnej repliky od prednesov na začiatku pojednávania.

VI. Záver

48. Prednes návrhov generálneho advokáta

196. K podnetom sudcov spravodajcov na vypracovanie návrhov generálneho advokáta sa vyjadruje týždenne spoločná schôdza všetkých členov Súdneho dvora. Iba v prípade ich odsúhlasenia, generálny advokát ich vypracuje a prednesie ich sám alebo iný poverený generálny advokát na začiatku iného, s tým nesúvisiaceho pojednávania.

197. Takto sa garantuje zachovanie verejného vyhlásenia tohto dokumentu. Návrhy generálneho advokáta nie sú právne záväzné pre senát. Avšak sú veľmi často nasledované sudcom spravodajcom. V prípade vnútorného nesúhlasu s návrhmi generálneho advokáta, musí predseda senátu zorganizovať „okrúhly stôl“.

198. Pre prípad vonkajšieho nesúhlasu s návrhmi generálneho advokáta, je tento nesúhlas pre senát irelevantný.

49. Vyhlásenie rozsudku

199. Identifikácia pojednávania (deň a hodina), na ktorom bude vyhlásený rozsudok, je oznámená účastníkom a ďalším subjektom konania. Nie je povinnosťou pre týchto sa na pojednávanie dostaviť.

200. Iba je to ich právo. Prostredníctvom streamingu je pre každého užívateľa internetového pripojenia poskytnutá na www stránke SD EÚ možnosť si vypočuť nielen text výroku vyhláseného rozsudku, ale aj v niektorých vybraných prípadoch, tzv. debreefing – inak povedané podrobnejšie odôvodnenie takto vyhláseného výroku prostredníctvom niektorého z členov konajúceho senátu.